

Kohti hyvinvointialueita – sijaishuollon kehittämisen suuntia

Erikoistutkija Pia Eriksson

23.3.2022

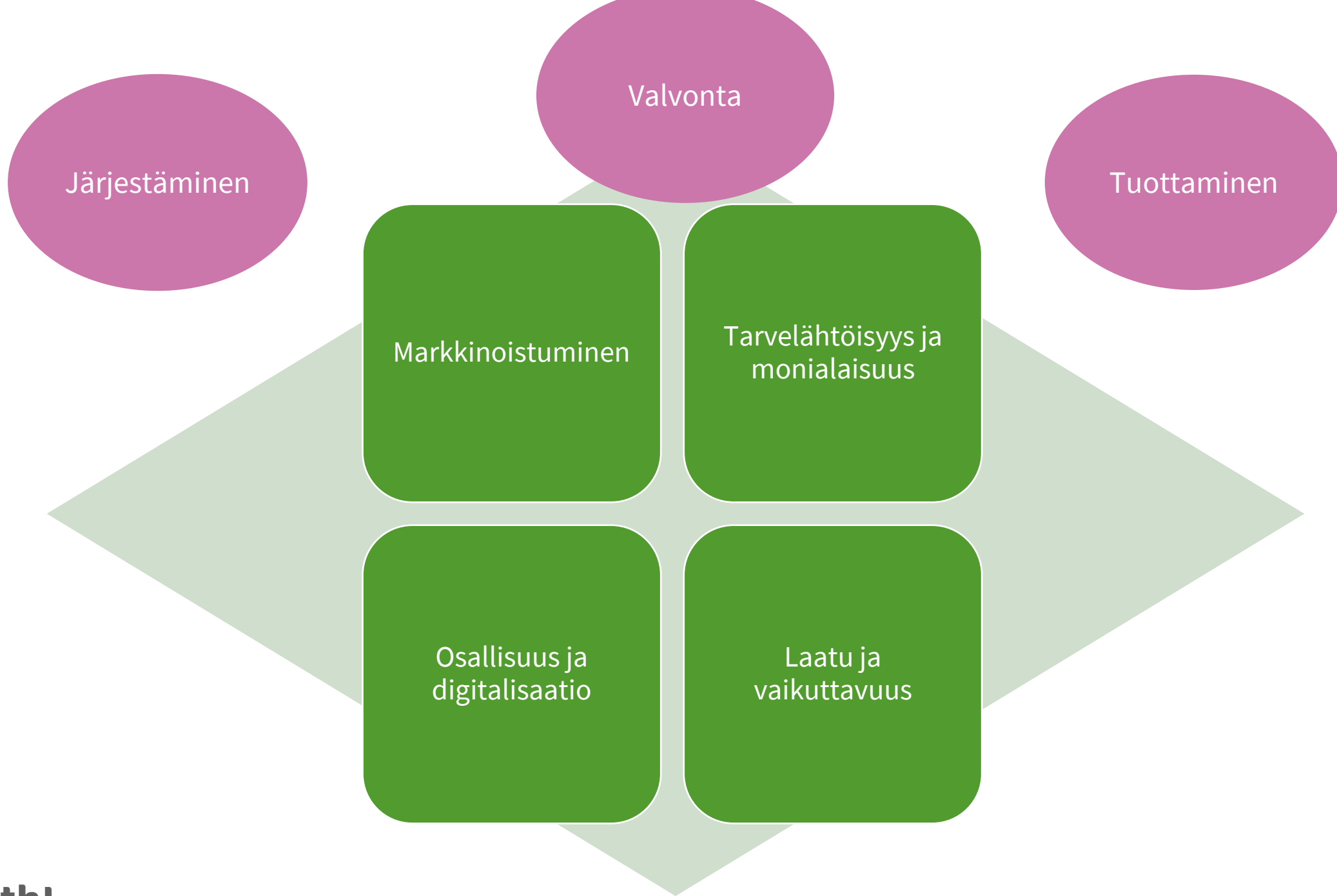
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Muutoksen tuulia

- Hyvinvointialueet toimintaan 1.1.2023 – lastensuojelun järjestämismvastuu siirtyy
- Lastensuojelulain muutokset 13b§ voimaan 1.1.2022 (35 lasta) ja 1.1.2024 (30 lasta)
- Lastensuojelulain muutokset (2. paketti) eduskunnalle alkusyksystä 2022
 - mm. vaativan sijaishuollon kokonaisuus

Hyvinvointialueille siirtyminen

- Rakenne
 - Leveämmät hartiat – järjestämisvastuu siirtyy
 - Tiettyjen toimintojen keskittämistä
 - esim. valvonta, hankinta
 - TKI-toiminta
 - Erityisosaamisen mahdollistaminen ja hyödyntäminen
 - Mahdollisuus yhdenmukaistamiseen (harmonisointi)
- Sisältö
 - Työ jatkuu
 - Ammattilaiset ja asiakkaat

Muutama nosto nykytilanteesta THL:n selvitysten ja tutkimuksen nojalla:

- Lastensuojelun ympärivuorokautisia yksiköitä on yli 750. Näistä yli 80% on yksityisiä (Porko ym. 2018; Heino ym. 2021). Perhehoitajia on lähes 5000 (Sotkanet)
- Moni sijaishuollossa oleva lapsi on monen palvelun tarpeessa (esim. Heino ym. 2019). Palvelujen yhteensovittaminen ei ole mutkatonta. Psyykkistä oireilua on paljon (Saariluoma ym. 2021)
- Laadukkaista laitospaikoista, jotka vastaavat vaativiin tarpeisiin on pulaa. Epäkohtia esiintyy ja valvontaresurssit ovat niukat (Eriksson & Korhonen 2022).
- Koronapandemia vauhditti digiloikkaa, yhdenvertaisuus ja osaaminen varmistettava (Utriainen ym. 2021)

Kehityssuuntia I

Sijaishuollon markkinoistuminen

- Järjestämisvastuun valvontaa
 - Toimintastrategia (sijoitusten vähentäminen sekä sijaishuoltopaikkojen saatavuus ja toiminnan laatu)
- Hankintakäytäntöjä tulisi tarkastella (ja uudistaa) siten, että ne parhaiten tukevat työntekijöiden mahdollisuutta löytää lapselle ”oikea paikka”.
- Hv-alueen huomio omaan palvelutuotantoon
- Monimuotoinen kenttä – kansalliset tarpeet
 - Kansallisen yksikkörekisterin säädöspohjan ja toiminnan varmistaminen (Lasteri)
 - Tulevaisuudessa kehittämiskohde perhehoitajien rekisteri

Kehityssuuntia II

Tarvelähtöisyys ja monialaisuus

- Monimuotoisuus, asiakaslähtöisyys
 - erilaisia ryhmiä ja tarpeita (esim. nepsy, alaikäiset vangit)
- Uudet ratkaisut ja palvelumuodot
 - esim. integroidut laitokset, vankempi avohuolto teini-ikäisille, vaativaa ja intensiivistä perhehoitoa
- Monialaiset lastensuojelun kehittämishankkeet (valtionavustus 2020-22 viidelle yta-alueelle)
 - Sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukimallin käyttöönotto
 - Lastensuojelu ja lapsi- ja nuorisopsykiatrian yhteistyö, mm. sijaishuollossa olevien lasten palvelukokonaisuuksia

Kehityssuuntia III

Laatu ja vaikuttavuus

- Sijaishuollon laatukriteerit luovat pohjaa toiminnalle
- Suhdeperustaisuus, systeemisyys ja yhteisöllisyys
- Sijaishuollon valvonta
 - Toimeksiantosuhteisen perhehoidon valvonta
- Osaamisen vahvistaminen
 - Väkivalta- ja traumatietoisuus
 - Moniammatillista koulutusta
- Tutkimustietoa esim. hankintaprosessien vaikutuksesta laatuun, sijaishuoltomuotojen vaikuttavuudesta

Kehityssuuntia IV

Osallisuus ja digitalisaatio

- Osallisuuden vahvistaminen vaatii vielä työtä
- Lapsille ja nuorille suunnatut digitaaliset kanavat ja alustat. Digitaalisia ratkaisuja tulisi kehittää kohtaamisten rinnalle
- Lasten keskinäisen väkivallan kitkeminen ja yhteisöllisyyteen tähtäävät toimet sijaishuoltopaikoissa
- Yhteiskehittäminen, kokemusasiantuntijuus
- Valvonta: Maakunnallinen lapsiasiamies – puolueeton taho ja lapsiystävälliset yhteydenoton kanavat

Poimintoja tehdystä ja meneillään olevasta

- Lapsikohtainen valvonta (thl.fi/kysyjakuuntele)
- Sijaishuoltoyksiköiden tietopohja Lasteri (<https://www.keusote.fi/2021/12/09/lasteri1/>)
- Systemisen toimintamallin jatkolevittämien (<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeminen-toimintamalli-lastensuojelussa>)
- Sijaishuollon laatukriteerit (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161862>)
- Perhehoidon järjestäminen – suositus toimintaohjeiden sisällöksi (https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141024/URN_ISBN_978-952-343-627-5.pdf?sequence=1)
- Tutkimusperustaiset ja käytännössä toimivat työmenetelmät teininä sijoitettujen lasten hoidossa (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-569-8>)

Kiitos!

Lähteet (julkari.fi)

- Eriksson Pia & Korhonen Päivi (2022) ”Kiitos kun pidätte huolta että asiat olisi minulla hyvin”. Kysy ja kuuntele -hankkeen (2019-2021) loppuraportti. THL Raportti 3/2022 (tulossa maaliskuussa).
- Utriainen, Siiri; Eriksson, Pia & Heino, Tarja (toim.) (2021) Poikkeusolot sijaishuollossa: Koronaepidemian vaikutuksia kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin. THL Työpaperi 35/2021.
- Saariluoma, Lotta; Heino, Tarja, Eriksson, Pia & Siiri Utriainen (2021) Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten koulunkäynti ja hyvinvointi koronan varjossa vuonna 2021. THL Tutkimuksesta tiivistä 72/2021.
- Heino, Tarja; Lappalainen, Elina; Ranta, Heikki; Weckroth, Niina (2021) Lastensuojelun 24/7-yksiköt : Palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet. THL Raportti 6/2021.
- Heino Tarja, Forsell Martta, Eriksson Pia, Känkänen Päivi, Santalahti Päivi & Tapiola, Mia (2018) Lastensuojelun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhteiset asiakkaat - yhteinen vastuu. Päätösten tueksi 50/2018.
- Porko Petta & Heino Tarja & Eriksson Pia (2018) Yksityisten lastensuojeluyksiköiden selvitys. THL-työpaperi 21/2018.